JSbri G. S. Dhillon]

policy and this new structure of the Costs Commission, there will be some fresh thinking. But whatever it be, stand by determination of prices fixed by them on the basis of guidelines laid down before them. As for Maharashtra, the Federation got the cotton direct from the growers at the prices determined by the State and distributed it with a small share by themselves. The result was that the Federation was suffering heavey losses. That is the reason why we have now fixed one standard set of prices for the country as a whole. When the Federation was offering higher prices in Maharashtra even the neighbouring territories, even the neighbouring States, brought their produce to these centres and the rseult was a little unbalancing factor in other States whereas the minimum support price in other parts of the country was as set by Central Government. So, to remove this disparity and to finish the losses suffered by the Federation we had to go in for this. We will monitor this and later on, if need be, we will again come before the House as to what results have flowed from this policy.

SARDAR JAGJIT SINGH AURORA:

We still do not know what the difference was between the input last year and the input this year. That was the question that was asked. The Agriculture Ministry should know what the difference was. And that question still remains unanswered.

SHRI G. S. DHILLION: You do not know. I am a farmer myself. None is worse hit than myself. I have been a cotton grower also. (Interruption) There was glut of cotton, there was overproduction, last year, and we had no market to go to. It wag only in the month of November that the prices picked up. We have decided to go in for exports of six lakh bales. The result is prices started picking up and now they are much higher than the minimum support price fixed by the Commission. I did not know that you would **ask** this question; otherwise, I would have brought the actual figures as to what is the disparity between the prices fixed by the Commission and the actual prices prevailing in the market. That was higher. It was only for a while- that the burden

was on the minimum price support. Internationally the prices have gone much higher and a time may come when we will have to have two prices, from our textile industry and also from the exporters. There was no scarcity of cotton. Because of the glut we had to keep a level. But thinking that next time there will be more demand and production may go down because of the glut last time, we have increased this price so that, if need be, if the demand for exports rises, we may not fall short.

MOTION OF THANKS ON THE PRESIDENT'S ADDRESS—Contd.

SHRI VALAMPURI JOHN (Jamil-Nadu): Mr. Vice-Chairman, at the very outset I would like to say that the President's Address is a catalogue of achievements, real as well as imaginary. It is a package of pious platitudes and I must say, admittedly, there is one cardinal feature, there is one fundamental fact, that the entire Address of the President is dotted with a lot of references to communal problems and the very Address itself ends with a very optimistic note that we will fight communalism tooth and nail. But I would like to say, while we appreciate the Government's efforts us fight the Frankenstein monster of communalism, while we are one with the Government in trying to wipe out the hydra-headed monstrosity of communalism in this country. We do appreciate that there are vested interests in this country which are trying to set, which are setting, one community against another and which are dividing the whole nation, the whole national fabric, into warring principalities in the name of religion, in the name of caste and in the name of community. While we do appreciate that there are people who are interested in dividing this country on communal lines. I would only like to request the Government to do a sort of soul-searching for itself and see whether it has not contributed in the past to the same communal frenzy. I will quote only two examples for want of *ime. What has happened in U.P Yon speak of the three-language formula. But here I if it is the three-language formula, if Ae

313 Motion of Thanks

President; Address ₃H —Discussion not concld.

three-language formula is to be implemented in letter and spirit, it should have been Hindi, English and then Urdu. For how many years have the Muslims been, agitating, have been demanding, for a status, for a decent status, for Urdu? Even last year, twenty lakhs of people signed a memorandum and sent the signed memorandum to the Government of India making a firm plea for Urdu, making a firm plea that Urdu should be given a status of honour. But, instead of conceding this kind of a reasonable demand of the Muslim population in U.P. and in the other States, what you have done is that you have accorded a pride of place and place of honour to Sanskrit. I will not call for that matter that Sanskrit is a dead language because if I call Sanskrit a dead language, then it will be a criminal slur on the common heritage of India and that is why I do not call it so. But, at the same time, we are conscious of the fact that Sanskrit is not in popular use. What is it that is behind this kind of a move that you are giving the pride of place to Sanskrit, but not to urdu. This kind of a flat denial of status to Urdu may not be resulting in a communal flare-up immediately. But won't think you that this is a kind of irritant element that you want only introduce in the body politic of the co-miry? You see, no less a person than the great poet, Kaifl Azmi the who is being understood and great Poet appreciated even in my State of Tamil Nadu, in the southern tips of Tamil Nadu, in the southern parts of Tamil Nadu, as a leader of the protest poetry living in the country has said something with paralysing sence of calamity in an interview. He has recently said in an interview that in the primary schools of U.P. it has become a practice now that whenever a Muslim boy gives Ms name as Bismillah Khan, he is registered as Matladin. I understand from the Urdu scholars here that a Matladin is of a low caste origin. Are you not introducing an irritant element in the body politic of this country which may ultimately engulf the whole nation? Are you also not responsible for this? Again, I come from Muslims to the Christians now. How many limes have we been writing to the Ministers that in parts of Madhya Pradesh and :m a few districts in Orissa systematic

persecution is on against the Christians? We have been bringing it to the notice of the Government. But nothing has happened. Everything falls flat and everything falls on deaf years. But you cannot simply dismiss whatever we say by saying that law and order is the concern of the State Governments. The same party rules here governs there also and that is why we accuse we have been saying that there are fundamentalists in the country and theie are people who have vested interests and who are dividing this nation on communal lines, and we also say that you must make a soul-searching and see whether you have not been introducing some kind of an irritant element in the body politic whn'ch will ultimately be dividing this nation on communal lines.

Here, Sir, I would like to mention one th.'ng. We are second to none in condemning the ex-communication of Mr. Bar-naia, the honourable Chief Minister of Punjab. The hukumnama that has been issued by the high priests is the most senseless, barbarous and cannibalistic act that any religious head could think of in history and, therefore, we are second to none in condemning it. Religion, after all, is a private affair of an individual with his creator. Of late, there is a sort of degeneration in the religious institution* and after they have come mere establishments, the priestly classes have no role to paly at all and that is why the adage has come to stay in our country that if you meet a Buddha kill him on the road. That is why this has come to play a role in our thinking.

In this connection, I would like to refer to para 13 of the President's Address. The honourable President has been lavish in showering praises on the New Education Policy and he has been so lavish, that I find that a whole paragraph is shrouded in flowery turns of phrases, all phrases of praise, for the New Education Policy. The only conspicuous exception is I do not find the phrase *21st century*, because '21st century' is a phrase that hat been soiled most; it has been soiled to a great extent. But I am happy that I do not find here at least in the 13th paragraph. It says: The new education pot-

[RAJYA SABHA] President's Address 316 Discussion not concld.

[Shri Valampuri John].

icv has been formulated." And the hon. President makes a claim: "It is an effective instrument in our fight against poverty." 1 am a simple man, too simple to understand, to comprehend what the hon. President tries to say, "it is an effective instrument in our fight against poverty". It is easy so nebulous. It is so airy. A simple man will not understand how it has been an effective instrument in our fight against poverty. Is it an instrument in our fight against poverty, or is the new education that you have devised is a flight from poverty? It is a flight from the perception of poverty. It is a flight from the recognition of poverty. It is 1 flight from the eradiction of poverty. Already, because of the new education policy -- we have been saying this from the time it has been introduced in this House -the whole society is being divided into waning principalities. The very idea of your new education policy is wrong, because you have been led to believe what is good to you is good for the whole commoners in this country. You have been dividing the society. Why I say this is because you have been saying that it would help the villagers, people from the backward classes. In respect of two or three schools that have already been established we have statistics, and the Universities have been doing this work. I would like to quote from the Madras University; the School of Journalism has done this work. They say that only 8 per cent of the villagers have been admitted. So the villagers have no place. People from the backward classes have no place People from the minority communities have no place at all. The whole gamut of this new education policy as well as the Navodava schools is that these are going to be utilised only by the officialdom, only by the well-to-do people, only by the privileged men there

Again, with due respect to the President, I must say that he makes a false claim. He says that the new policy will also strengthen national integration. This is farfetched. When the policy on new education as snch divides the society into segments, sets one set of people against the other, wlvm we say that the very idea is wrong, ywj come to say that the new edu-

cation policy will also strengthen nation* i integration. We know for certain-you may deny this-we know this for certain that the Navodaya schools are only spring boards for the imposition of Hindi on un willing people. When you go on imposing Hindi, my only complaint against you is that you do not think, you refuse to think. For example, I would say, you telt that the morning Doordarshan is meant for the whole of India. Take lessons of physical fitness. Does it make any sense? When you bring out your lessons on phy sical fitness in Hindi, what is the relevance of the lessons on physical fitness in Hindi for gentlemen in Madras, in Kerala, in Andhra, and in other places? So, when you think that Hindi has to come, you forget whether it is physical exercises or whether it is any kind of an alarming announcement to the people you give priority only to Hindi. Again, I find that when even alar ming announcements are made, they are made in Hindi. Recently witnessed on the TV: 'Immunise your children immediately". This was made in Hindi. With great difficulty we could find out what this announcement was about. Should we see near the T.V. with Hindi pandits? This is alarming. When such alarming announcements come on the TV, such announcements about immunising children against possible diseases, that message comes to us in Hindi. By this you are not only wounding our sensiblities but you are harming the future generations. What kind of Government is this? Can you not say 'Immunise your child against possible disease* in a language possible I understand? This is my question to you. (Interruption) Why are you not listening? What national language? When I have, to get my child immunised? Is it not my prerogative, my right, that I should get the message in a language I possibly understand? I pay my taxes to this government. But you are placing Hindi so high. This kind of measage which is so alarming, against infectious diseases, comes on the TV only in Hindi. This may be the Council of States or the Chamber for ventilating grievances. But the generations will remember that you have been causing disaffection in this' country. We are warning you. I am not

fulminating in anger against you. It is

not a_g if only you are interested in the national fabric and in the integration of the country. We are all equally interested in the national fabric and the integration of the country. Hindi divides us. You wrongly believe that Hindi unites. The President makes a claim in para 13 that the new policy will also strengthen national integration. Where is the question of National Integration when Hindi is being imposed? No language unites people. You cannot find even a single example in the world history of a language uniting people. The Dravidian Movement is divided today. Our brethren are there. But we are divided ideologically and on principles. Do they speak French? Do we speak Italian? We are warning principalities. But there was a demand for Telangana in Andhra Pradesh. They speak the same language, that is Telugu. The dialect may be different. But it is one and the same language. It is Telugu. Therefore, when economic reasons take upper hand language is not a unifying factor at all. Take the case of Marafh-

wada in Maharashtra. Language has never been a uniting factor. Some Sikhs are demanding Khalistan as a separate nation in a mad fashion. But there are also people who think that they should be in the Indian Union. The two people speak one and the same language, Punjabi. Has the language united them? No language unites people. Iran and Iraq are entangled in a senseless war for the last six years. The bulk of the people in Iran and Iraq speak the same language. You think that language will unite our people'. it is a total farce. It i« a kind of dream. You speak of Apna Utsav. This kind of Apna Utsav and this kind of culture is not in our festivals alone. T will give you an example. The basic culture is in our literature and in our history and Telig'on. In Tamil Nadu, in the year 1956, there were 20.000 inscriptions in the Archaeological Survey at Ooty. These 20,000 inscriptions were on to the history of Pallava and Chola periods. Today we need them. We are m - dire need of these inscriptions beanse we are restructuring our history. But you ars not allowing our people to see those inscriptions. We have an identify of our own in those inscriptions. We are not in isolation from the nation. We have asserted

President's Address 318 —Discussion not concld.

that we are a part and parcel of the Indian nation. Our culture is a part of the composite culture of India. But you are not prepared to accept it. Most of these inscriptions have been removed from Ooty some 23 years back and they have beea kept in the Archaeological Survey of India at Mysore. They are gathering dust there. Most of the inscriptions have been defoi-med and debased. Whenever Tamil scholars want access to these works, they are denied. The Tamil Nadu Government and the Archaeological Department has written 100 times that these inscriptions may be returned. But the Government of India does not want to listen to them. We are-part and parcel of India!. We have a common cultural ethos.. But that is not understood.

In paragraph 46, the President makes a reference to the Sri Lanka problem. He says:

"It is unfortunate that the promise held out by our bilateral discussions with Sri Lanka at Bangalore and of subsequent high levej consultations in December, 1986, has received a setback."

Here, I would like to say that the diplomatic channels have dried up now and a stalemate has been created. There was a time when we were the judges in the Sri Lankan policy. There was a time when we were the mediators. Ther was a time when we were the umpires. There was a time when we sank to the level of brokers. But today we are nonentities in the Sri Lankan policy. Yesterday, I think, the hon. Ministerr, Mr. Vasant Sathe was saying that we should not be hasty in International matters. This is purely sermonizing. I can understand if the hon Minister says that we should not be hasty when peace prevails there in the South, in the Indian Ocean. I can understand, I can perceive, I can share his sentiment. But he says that we should not be hasty at a time when the whole Tamil race is massacred. There is infernal massacre and there is total conflagration. The entire community suffers every day. Even this morning, in Mullaitivu and Killinochi, houres have been systematically razed and people have been killed. At a time where

President's Address 320 —Discussion not concld.

[Shn Valampuri John],

ihe whole of Sri Lanka is set ablaze, when the Tamil population is being massacred and uprooted, when so much of genocide takes place, a Minister comes over hero and says that we should not be. hasty in our international relations. Not only he says that we should not be hasty, but he also gays that interests of India should be uppermost in our mind. This is purely sermonizing. In our foreign policy affairs, in the international arena, we do not have permanent friends, we do not have permanent enemies, we have only permanent interests. He need not come and preach us this here. This is a kind of prattle. Bui what I would like to drive home here is that when he says that we should have India's interests uppermost in mind, do they have India's interests uppermost in mind? Unless something is done positively, unless India's Army marches towards Sri Lanka, I tell you that in four or five months Sri Lanka will become a potential security threat to India. Here the Minister says that we have to keep India's interests uppermost in mind. Has he not thought that Sri Lanka, a tiny island could become a security threat to India? It is going to become in four or five months, and then they will switch over and they will be saying something else in a sermonizing tone. But I would like to say that what Pereira, the President of the Nav Sama-jam Party said in 1956 has come true in 1986. He said earlier that with two languages you can have one nation, but with one language, you will have two nations. It is not all of a sudden that the Tigers have taken to guns. It is a kind of an onslaught against their ethos. It is a kind of trampling down of their culture. It is a kind of giving an unceremonious go-by to their language which has ultimately made them fight for their rights. There are two nations in Sri Lanka. You must acept «. There are two nations in Sri Lanka. Otherwise, have you heard anywhere ta the history of the world a Government bombarding its own people, a Government murdering its own people, a Government ipvorving itself in economc blockade against its own people? They are not their people because they themselves not accept that they are their own people. Otherwise

they would not have bombarded them, they would not have imposed economic blockade against them. It is all because they themselves have shown to the whole world convincingly that people in the eastern as well as nothern parts of Sri Lanka are not their people. There are two Governments there. There are two nations there. But what has happened here? Ramesh Bha«-dari, in his recent interview to 'Sunday* says that he would like to see that Sri Lanka should be united. I can understand if he says that we have to find out a solution within a united Sri Lanka. This is something else. But he says, "I would like to see that Sri Lanka is united." A united Sri Lanka is his aim. I think we have more friends for Javewardene here than elsewhere. This is what happens. Do you know what the common man speaks in Tamil Nadu today? If any one in the Foreign Ministry, rightly or wrongly, exhibits foolishly his Tamil instincts, he is not safe in the Ministry. This is what people say. Why so much of change has taken place, why so many transfers have come, why people are dropped like hot potatoes? The reason is that they are exhibiting, without being able to control, Tamil instincts. But please remember that Tamil instinct is not a non-Indian instincts. This is an Indian instinct human instinct. You may not understand that we are Tamils. You may not think that we are the people* of the Indian origin. But think that we are human beings. While you have extended your hand to South Africa, while you have condemned aggression everywhere and skirmishes everywhere, why have you not extended your hand here? India's diplomacy has totally failed, has colossally failed here. And until and uness you think for yourself and send your Armed Forces and threaten them, the Tumil race will be totally eliminated.

Whatever we may say, you may refuse to think today. But remember this that hundred years hence, the sons of Tamils who have been killed today, butchered today will come.. . and they will question you they will question the basis of national fabric. India should be one, and if **India** should be one, you should act today. * India is not saving us, who will save us,

this is their question. Women and children

President'* Address 322 —Discussion not concld.

*7t*ywheTe they ask if Indira Amma wert alive, this would not have happened. This is what they say. The Madam Prime Minister called this kind of a skirmish, this kind of an attack on civilians - I know this thing is inconvenient to you, but I have. to say this - if Mrs. Gandhi were alive, this would not have happened to them 6he had called it on the floor of Parliament, genocide. Not only she called it genocide in her letter to President Jaywardane, she wrote, kindly do not think that India is another counrty. Such kind of firmness Mrs. Gandhi displayed. But in an hour of peril, instead of such kind of firmness this Government says we cannot do anything. It has become a passive spectator. Remember, in the interests of India's unity, if you have any belief, any faith, that this country should not destabilise from the south, help our brethern, think that they are also human beings and come to their succour immedately. Thank you.

श्री रफीक ग्रालन (बिहार) : उपसभा-ष्यक्ष महोदय, माननीय राष्ट्रपति जी के ग्रमिभाषण परजो धन्यवाद का प्रस्ताव पेश किया गया ग्रीर जो जेरे बहस है. में उसकी त ईद करने के लिए खड़ा हुआ हूं। माज हमारे मुल्क के सामने सबसे बडा प्रोब्लम मुल्क की एकता और अखण्डता का है। आज हमारी आजाबी और मल्क की सालमियत को खतरा है । च।रो तरफ अफर-तफरी का आलम है। ऐसी हालत में हमको बहुत सुझबुझ से काम लेना चाहिये । चेटोसेंटस से काम नहीं लेना चाहिये । रिएलिंटी को देखते हये कदम बढाना होगा। प्रधान मंत्री जी ने ग्रब तक हमारे देश में अमन कायम रखने के लिए और दूनियां में अमनो-अमान कायम रखने के लिए जो कदम उठाये हैं, मैं उनकी सराहना करता हूं। यें अपनी तरफ से उनको दिली मुबार बाद देता है। आज मुलत को सबल बड़ी जरूरत एकता की है क्योंकि फिरकापरस्ती से हमेशा मुल्क को नुकसान हुआ है। तारीख इस बात की गवाह है कि फिरकापरस्ती में मल्क को जितनां नुकतान पहुंचा है और अभी भी पहुंच रहा है, मुल्क को उतना बडा नक-सान दूसरी चोजों से नहीं पहुंचा है । हमारा जमूरी और सेकूलर निजाम है।

इसको फिरकापरस्तों का चैलेंज है । इस चेलेंज को समझकर हमको मुकाबला करना है । ग्राप जानते हैं कि हमारी गंगा-जमुनी तहजीब पांच हजार साल पुरानी है त्रौर यह महाराष्ट्र से लेकर मिजोरम ग्रौर ग्रुफणचल प्रदेश तक ग्रौर काश्मीर से रुन्याकुमारी ग्रौर ग्रन्डमान-निकोबार तक फैली हुई है । हमारे मुल्क में भिन्न-भिन्न भाषाएं हैं, मुखतलिफ धर्म ग्रौर मजाहिब है, भांति-मांति की वहां पर बोर्लियां बोली जाती हैं । फिर भी हम सब एक है । इसीलिएडा॰ इ-बौल ने कहा था-

'यूनां वो मिश्र वो रोमा सब भिट गये जहां से, श्रब तक मगर है बाकी नामो-निशां हमारा, कुछ बात है कि हस्ती मिटती नहीं हमारी, सदियों रहा है दुश्मन दौरे जमा हमारा ।

इस गंगा-जमनी तहजीब को खत्म करने के लिए ग्रंग्रेजों ने भरपूर कोशिश की । वे जाते-जाते पूरे मुल्क को फिरका परस्ती की आग में झोंक गये । भाई को भाई के ग्रलग कर गये, बहिन को बहिन से ग्रलग कर गये । इम्पीरियलिस्ट पॉलिसी के मातहत डिवाइड एण्ड रूल की पालिसी अस्तियार कर उन्होंने डिवाइड एण्ड रूल विवट का रास्ता अपनाया ग्रोर मल्क का बंटवारा कर गये । हिन्दूस्तान उन्होंने छोडा तो पाकिस्तान बनाया, ग्ररब कन्ट्रीज को छोडा तो ईजराइल बनाया, मलाशिया मेंनलैण्ड को छोड़ा तो मलाया बनाया । हर जगह वे अपने फुटहोल्ड कायम कर गये। म्राज पाकिस्तान में जो कुछ हो रहाँ है वह इसी पालिसी का नतीजा है। पार्किस्तान उनका कठपुतली बना हम्रा है हमें इस चीज को समझना होगा । इसलिए हमें म्राज सबसे बडी जरूरत इस बात की है कि इस मुल्क में एकता कैसे कायम रहे। क्योंकि इस मल्क में हमेशा झापने देखा है है कि अहां अंग्रेजों ने यह चाल चली, हमारे लोग भी उस चाल में फंस गये ग्रीर पहले जयचन्द ने इस मुल्क को गुलाम बनाया श्रौर फिर मीर जाफर ने इस मुल्क को रुलाम बनाया । मुल्क क्रापन

323 Motion of Thanks

अि रफोक अ लम]

से ज्यादा कमजोर होता है गैरों से कम और अभनों से ज्यादा । इसलिए पंजाब में ग्राज जो खालिस्तान का नारा लग रहा है वह इसलिए है कि इम्पीरियलिस्ट पावर नहीं चाहती कि हम लोग आगे बढें, हमारा मल्क सर उठाकर न चले, हम तरको के राम्ते पर न चलें, ये देश को डिस्टेबिलाइजड करना चाहते हैं । इसलिए पंजाब में खालिस्तान का नारा लग रहा है। यह अन्नसोस की बात है कि अभी भी पंजाब में फिरकापरस्ती की स्नाग पूरी तरह से नहीं बुझी है फिर भी इन इम्पीरियलिस्ट पावसँ ने और उनके षडयंत्रों में शामिल जयचन्दों ने कोशिश की कि हिन्द मस्लिम लडाई करवाई जाये । वहां हिन्दू-सिख लड़ रहे हैं और यहां हिन्दू-म्सलमान लड़ें । उन्होंने एक नापाक सांजिश की और वे बाबरी मस्जिद का मामला लाये । यह अफसोस की बात कि गलाम हिन्दस्तान में बाबरी मस्जिद का झगडा नहीं था लेकिन आजाद और सेकूलर हिन्दू-स्तान में उस मस्जिद को मंदिर बनाने की कोशिम की गई। यह एक बहुत बड़ी साजिश है। इसलिए हर देश प्रेमी को सोचना चाहिये कि वे कोई ऐसा काम न करें ग्रीर मस्जिदों, मंदिरों, गिरिजाघरों या गरुद्वारों को सिवासत का अड्डा न बनने दें। नहीं तो मुल्क का बहुत बड़ा नुकसान होगा । हम लोग पहले ही काफों नुकसान उठा चके हैं । इसलिए मैं भ्रपने हिन्दू भाइयों से, क्योंकि वे वड़े भाई हैं, इस देश में सिख है, इस देशा में ईसाई भी हैं, पारसी भी हैं, मुसलमान भी हैं, ये सब भाई-भाई हैं और बड़ा भाई हमेशा छोटे भाइयों से प्यार करता है और छोटा भाई बडे भाई का आदर करता है। यह हमारे देश की पुरानी परम्परा है । इसलिए, उपसभाध्यक्ष महोदय, मैं आपके माध्यम से अपने हिन्दू भाइयों से अपील करूंगा कि वे इस मामले को सुलझा दें। मस्जिद हो या मंदिर सब भगवान या खुदा के हैं इसमें हस लोग न उलझें, पहले बाबरी मस्जिय मसलमानों को वापस कर दें और वाहर की ताकतों को बीच में न घसने दें ग्रीर इसके लिये के कोई ग्रपना हल निकालें।

उपसभाध्यक्ष महोदय, दूसरी बात यह है कि यह फिरकापरस्ती जो देख भर में फैली है इसका हमारे. राष्ट्रपति जी _लने. जिक किया है । यह हमारे लिए सबसे बडा जहर है । इसने हमसे राष्ट्रपिता महात्मा गांधी को छीन लिया, जिसने अपने सारे जीवन में सत्य. इप्रहिंसा ग्रौर प्रेम का सबक तथा ग्रमन और शांति का पैगाम दिया । इसी फिरकापरस्ती ने हमसे श्रीमती इंदिरा गांधी को छीन लिया जिन्होंने मुल्क को सेल्फ रेलायन्ट बनाया धौर मल्क को मोहरत की ऊंची चोटी पर खड़ा किया और यह फिरकापरस्ती फिर हम लोगों को तबाह करने के लिए बैठी हुई है। इसलिबे फिरकापरस्ती, सिख फिरकापरस्ती, मस्लिम फिरकापरस्ती, ईसाई फिरकापरस्ती को हम सब कंडेम करते हैं। इसको अगर हम न रोक सके तो हम कहां रहेंगे ? इसलिए यहां देश का सवाल है अगर देश-नहीं रहेंग तो हम कहा रहेंगे। ये जो लोग फिरकापरस्ती की दूकानें खोले हये हैं महज अपने निजी स्वार्थ, अपने नामोनमूद के लिए; ये देश के लिए बहत घातक होते हैं । हमारे कांस्टिटयशन के प्रिएम्बल में कहा है कि :

'Ours is a sovereign socialist democratic and secular State.'

उपसभाघ्यक्ष जी, मैं ग्रापके माध्यम से भ्रपने महबुब और लोकप्रिय प्रघान मंत्री से अपींल करूंगा कि वे इसके लिए ऐसा कानून लायें ताकि यह फिरकापरस्ती इस मल्क से हमेशा-हमेशा के लिए खत्म हो और सब अपने को हिन्दुस्तानी समझे श्रफलोस होता है यह देखकर कि जब लोग हिन्दस्तान में रहते हैं तो कोई झपने को हिन्दू कहता है, कोई ससलमान कहता है, कोई सिख कहता है, कोई पारसी कहता है, कोई तमिलनाड का कहता **है, कोई** तेलुग कहता है । लेकिन जब हम लोग हिन्दूस्तान के बाहर जाते हैं तब हम ग्रपने को हिन्दूस्तानी कहते हैं। होना तो यह चाहिये था कि इस मुल्क में हम अपने को हिन्द्स्तानी ही कहें। जब मुल्क रहेगा तभी हम बाहर जा सकेंगे यदि मुल्क ही नहीं रहेगा फिर बाहर कैसे जायेंगे ? इसलिए जरूरत इस बात की है कि इसके लिए एक नेशनल स्प्रिट बढे ग्रीर मैं यह कहना चाहता हं कि इस देश में हम एक नया शिवालय बनायें और वह शिवालय सेकूलेरिज्म का हो ।

चली गई लेकिन लोगों ने समझा कि इस

तरह की धोखे की टट्टी कब तक चलेगी फिर जनता ने इनको उखाड फैंका ।

मैं डा॰ इकबाल के लफ्जों में कह रहा हूं कि यह शिवालय क्या हो :

'दुनियां के तीथों से ऊंचा हो अपना तोरथ दामने आसमान से उसका कलश मिला दे। हर सुबह उठ के गाएं मंत्र वो मीठे-मीठे सारे पुजारियों को मय प्रीत की पिला दें। शक्ति भी, शान्ति भी भक्तों के गीत में है धरती के बासियों की मुक्ति प्रीत में है।''

इसलिए घरती के वानियों की मक्ति प्रीत में है। आज सारी दुनियों को हम अमन का पैगाम देते हैं और अगर अपने घर में अमन न हो तो फिर यह अमन चौर शान्ति का पैगान क्या ? इसलियेः पहले ग्रपने घर में अमनोसमान कायम रखें। डमारे अपोजीशन के लोग जो अब सदन में नहीं हैं फिर भी हम उनको कउना चाहते हैं कि कम से कम जो हमारी राष्ट्रीय समस्यायें हैं जन पर तो एक रहिये। ठीक है आप हमें किंटीसाइज करें मैं ग्रापको करूं लेकिन नेशनल प्रोब्लम्ज का जहां तक सवाल है जैसे एजकशन है जिसके वगैर हम तरक्की नहीं कर सकते, आबादी की समस्या है जिसके कारण बगैर परिवार नियोजन के देश तरक्की नहीं कर सकता। अगर हमारी आवादी बढती जायेगी तो हम कितना भी पैदा कर ले फिर भी हम गरीब रहेंगे। एक आस्टेलिया जो हर साल हम अपने यहां पैदा कर लेते हैं अगर इसको बन्द नहीं ित्या गया तो इसका नतीजा बहत भयानक होगा। हम लोग अपोजीशन पार्टीज से कहेंगे तो वे नाराज होंगे। मैडम इंन्दिरा जो बाज हमारे बीच में नहीं रहीं उन्होंने जो भी कदम देश के लिये उठाया तो उस में उन्होंने यह सोचा कि बगैर फैमिली प्लानिंग के कोई भी मल्क तरक्की नहीं कर सकता और हम फिर भिखनंगे हो जायेगे कुछ सालों के बाद। इसलिये उन्होंने फैमिली प्लानिंग पर अधिक बल दिया। जनता पार्टी 1977 में सत्ता में आई लेकिन उनके पास कोई प्रोग्राम नहीं था। उन्होंने कह दिया दिल्ली में बंधियाकरण के कारण दो लाख ग्रादमी मारे गये, बिहार में कह दिया, पंजाब में इतने मारे गये, पंजाब में कह दिया बंगाल में इतने मारे गये, इस तरह की गलत पालिसी इन्होंने अखिवतार की और अफवाह फैलाई। कांग्रेस जरूर वजारत से थोडे दिनों के लिए

इसलिये आज से पूरी जिम्मेदारी के साथ कह सकता हं कि हिन्दस्तान के 75 करोड़ लोगों ने जम्हरियत को कायम रखा है जिसको नेता लोगों ने हमेशा मिटाने की कोशिश की लेकिन जनता ने हमेशा जम्ह-रियत को कायम रखा है। मैं इसके लिये जनता को मुबारकबाद देना चाहता हं साथ ह. साथ हमारे प्राइम मिनिस्टर के बारे में बहत सी बाते कहीं गई। यहां तक कह दिया कि पिकनिक प्राइम मिनिस्टर है, बराबर देश के बाहर जाते हैं। इनके पग्स श्रीर तो कोई कुछ कहने के लिये है ही नहीं में यह पूछता हूं कि मल्क कैसे आगे जायेगा क्या प्राइम मिनिस्टर घर में घसे रहेंगे। प्राइम मिनिस्टर ने जो-जो काम किये हैं सब काबिले तारीफ है। यही नहीं गोर्बाचेव साहब ने जो यहां ग्राये थे, ने कहा कि इण्डिया इज वर्ल्ड पावर। अब इनको क्या चाहिये, यह मझे समझ में नहीं जाता है। क्या यह चाहते है कि इण्डिया वर्ल्ड पावर न रहे। क्या यह बिल्कूल खत्म हो जाये, इनको हर चीज बरी लगती है। To a jaundiced eye every tiling look: vellow. यह परसनल किटिसिज्म किस का कर रहे हैं ? अपने देश के प्रधानमंत्री का. यह कितने भर्म की बात है। सब कुछ अखबारों में निकलता है। राजीव जी एज ए परसन कुछ नहीं हैं एज ए प्राइम मिनिस्टर सब कुछ है। आप प्राइम मिनिस्टर की पोस्ट को ड जेनरेट करते हैं और उसके बारें में ऐसे बोलते 6 जैसे कोई चौराहे पर खड़ा हो कर बोलत है। यह कितने अफसोस की बात है कि अपने मुल्क के प्राइम मिनिस्टर को हम इस तरह से किटि-साइज करते है। यही नहीं हिन्दस्तान के नाम को ऊंचा किया तो पंडित जवाहर लाल नेहरू ने ऊंचा किया, इंदिरा जी ने ऊंचा किया और ग्रगर किसी लीसर शख्स ने

ऊंचा किया तो वह राजीव जी ने । दनियां इस

को मानती है । महात्मां गांधी का शान्ति और

अमन का पैगाम सारी दनियां में बलन्दी

के साथ पहुंचा रहे हैं तो वह राजीव गांधी।

6.00 P.M. यह हम कहते हैं; हम तो वफादार हैं

इसमें कोई शक है। और फिर भी

मुल्क के, ग्रौर माफ को जियेगा।

[RAJYA SABHA] President's Address 328 Discussion not concld.

[श्वी रफीक आलम]

उपसभाध्यक्ष जी ग्रापका टाइम ले रहा हं ग्राप घंटी बजा रहे हैं, लेकिन मुझे कहते हुए जरा भी झिझक नहीं है कि कांग्रेस ने इस मुल्क को जहां झाजादी दी वहीं इस मुल्क को उंचाई पर ल.कर भी खड़ा किया इसी कांग्रेस ने, आज हर क्षेत्र में जो हमने तरक्की की है यह भी कांग्रेस की देन है, इसी कांग्रेस के नेताच्यों की देन है, किसी दूसरे की नहीं इन्हीं शब्दों के साथ मैं राष्ट्रपति के श्रभिभाषण की पुरजोर ताइद करता हूं और उम्मीद करता हूं कि हिन्दुस्तान आगे बढेगा और दुनियां में अपना मुकाम कायम रखेगा ।

†[شرمی رفیق عالم (بهار) : اب سبها ادهیکش مہودے - مائلیئے راشتر پتی جی کے ابھی بھاشن پر جو دهنیه واد کا ډرستاو پیش ایا گیا ہے اور جو زیر بحث ہے ۔ میں اسکی تبائید کرنے کے لئے نہوا ھیا ھیں -آر هارے ملک کے ساملے سر س بوا درابلم ملک کی ایکتا اور اکهندتا کا ہے - آج ہماری آزادی اور ملک کی سالمیت کو خطرہ ہے - چاروں طرف إفراتلري کا مالم ہے ایسی حالت میں همکو بہت سوجھ برچھ سے کام لیلا چاھئے - سینڈی مینڈس سے کام نہیں لیڈا چاھئے ۔ رہی ایلتی کو دیکھتے ہونے قدم بزهانا هوگا -پردهان ملتری جی نے اب تک ہمارے دیتھی۔ میں امن قائم رکھے کیلئے اور دنیا میں امن و امان قائم رکھنے دیلئے جو قدم اقبائے ھیں میں انکی سراھلیا کرتیا ھوں ۔ میں الهلى طرف سے انكو دلى مباركهات ديتا هوں - أج ملک کو سب، سے بوی ضرورت ایکتیا کی ہے کی،تک فرقہ پرستی سے ہمیشہ ملک کو

نقصان هوا هے - تاریخم اس بات کی ڈواء ہے کہ فرقہ پرستمی نے ملک كو جتدا نتصان يهديهايا ه اور ايهي یہلے رہا ہے۔ ملک کو اتلا ہوا ندصان دوسری چیزوں سے نہیں يبنيها ۾ - هدارا جنهوري اور سهكولو تظام هے - المكو فرقته پرستوں کا چیلینم ہے - اس چیلینم کو سنجه کو هم کو متاباته کوتا هے -آپ جانتے ھیں کہ ساری گنٹا جنٹی تېذيب بانچ هزار سال پرانۍ هـ اور یه مهاراشتر م لهکو مزورم اور اروناچل پردیکی تک اور کشنہر ہے لهكر كليا كنارى اور القومان نكوبار تک يهيد. هرئي هے - همارے ملک میں بھی - بھی بھاشائیں ھیں -مشتلف دهرم اور مذاهب هين -الهانتی بهانتی کی یہاں پر بولیاں بولي چاتي ھهن - پھر بھي ھم سب ایک هیں - اسلئے ڈاکٹر اقبال نے کیا تھا : -

يوتان و مصر و روما سب معائل جهان س اب تک مگر ہے بائی نام و نشان ھیارا کچھ بات ہے کہ هستی متتی نہیں هماری صديون رها في دشين دور زمان هيارا -

اس کلکا جملی تیذیب او خام کرنے کیلئے انگریزوں نے بھرپور کرشش کی - وہ جاتے جاتے ہورے ملک کو فرقه پرستی کی آگ میں جهونک کئے - بھاڈی کو بھائی سے الگ کر کئے - بہن کو بہن سے الگ کر گئے-امپیریلسے پالیسی کے ماتصع دوائهد ايند رول كي باليسى اختيار کر انہوں نے دوائھت ایلت کورے کا راسته ايدايا - اور ملك كا بتوارا كو كئے هدومتان أنهوں نے چهوزا تو

^[] Translation in Arabic Script,

on the پاکستان بنایا - عرب کنتریز کو چووزا تو اسرایل بدایا Malasia Main Land کو چيوا تو مايا بابايا - هر جگه وة إنه فوت هولة قائم كر فئے - أج پاکستان میں جو کچھ ہو رہا ہے ولا اسی بالیسی کا تکهمچه هے -ياكستان إنكا كتميتلى بنا هوا ہے - هميں اس چيز کو سمجهها ہوگا - اسلکے ہمیں آج سب سے بڑی ضرور اس بات کی ہے کہ اس ملک میں ایکٹا کیسے قائم رہے -کیولکہ اس ملکمیں ہمیشہ آپ

نے دیکھا ہے کہ جہاں انگریزوں نے کے چال چلی - همارے لوگ بھی اس چال میں پہلس کی اور پہلے چے چلد نے اس ملک کو فلام بنایا اور پہر میر جمعر نے اس ملک کو فلام بدايا - ملك إيلون مريادة كمؤور هوتا ہے ۔ فیروں سے کم اور ایٹوں سے زیادہ - اسلکے یقتجاب سیں آم جو خالستان کا تعری لک رہا ہے -ولا إس لگے ہے کہ امپیریلست پاور نہیں چاہتی ہے کہ اہم لوگ آئے بوهين - همارا ملك سر إتهاكو نه چلے -ہم ترتی کے رامٹے پر نہ چلیں - یہ دیمی کو ڈسٹیپلائزۃ کرنیا چامٹے میں۔ اسلم ينجاب مهن خالصتان كا نعرة لک رہا ہے - یہ افسوس کی پات ہے کہ ابھی بھی پنجاب میں فرقد پرستی کی آگ پوری طرح ہے نہیں بھپی ھے۔ پہر بہی اُن امپیریلست پاورس نے اور انکے شڌيلندروں ميں شامل جے جلدوں لے کوشش کی که هلدو مسلم لوائی کرواڈی جائے - وہاں ہندو سکھ لو رہے ھیں اور یہاں ھندو مسلم لویں - انہوں نے ایک تایاک سازھی کی اور وہ پاہری مسید کا معاملے

لالے - یہ افسوس اِکی بات ہے کہ فلم هلدومكان مهن بأبرى مستجد کا جیکرا تیهی توا لهکی آزاد ارز سهکولو هلدوستان مهن اس مستجد کو ملدر پایانے کی کوشص کی گئی-يه ايک بېت بوي سازه ه -اسلئے هر ديش پريني کو سوچلنا جاهلهت که وه کوئی ایسا کام ته کرین الرر مستهدرن - مقدرون - گرچاگهرون یا گردوارون کو سیاست کا اقتا ته بللے دیں - تیپین تو ملک کا ابرا تقصان هوکا - هم لوگ اوپلے هی كانى تتصان أتها جكم ههن - إسلكم میں اپنے ہلدو بہالیوں سے - کیوتکہ وہ ہوتے بہائی ھیں ۔ اِس دیھن میں سکو ھیں ۔ [اس دیش میں میسائی بھی ھیں - پارسی بھی ھیں-مسلمان بھی ھیں – یہ سب بہائی بهائی ههن اور ابرا بهائی هنیشه جهوٹے بہائیوں سے پیار کرتا ہے -ارر چهرتا بهانی هنیشه بون بهانی کا آذر کرتیا هیں – یہ امبارے دیش کی ہزائی پرمہرا ہے - اسلئے -اليادهيكس ميودية - مين آدي مادھهم سے اپنے ھلدو۔ پہاگیوں سے الهل كروتكا كه ولا إس معاملے قو سلجها دين، - مسجد هو يا متغر -سب بهکوان یا خدا کے هوں ـ المعهن هم لوگ ته التجهين --- يهل بابری مسجد مسلمانوں کو واپس کر دیں ارز باہر کی ملالتوں کو بهے میں ته گیسلے دیں – اور أسكم للم ولا تولى إيليا حل تكالهن-ايادهيكافي ميردية - الارسري

اشترى رفيهتي عبالم بات يە ھےكما يە ئوقەپرستى بور دىش بهر ميں پيپلی ھے (سکا ھماری راشتریتی جی نے ذکر کیا ہے -یہ همارے لئے سب سے ہوا زهو ہے -اسلکے هم سے راشکر بتا مہاتما کادهمی کو چھھرن لیہا - جسلے اپنے سارے جهون مهن ستديد - اهلسا اور دريم کا سبق دینا - اور امن اور شاندی كا يهمام لايا - اسى فرقم يوستى نے ہم سے شربیءتی اندرا کاندھی کو چھینوں لها جنهون نے ملک کو سیلف ولائنے يدايا اور ملک کو شهرت کی اوتھی چوتى يو كهرا كيا اور يه فرقهپرستى يهر هم لوكون كو تباء كرني كيلگے بهتهى هوئى ها اللكي هده فرقة يهرسكني - سكه فرقه يوسكني -مسلم فرقة درستني - ميسادي فرقه يرستني - کو هم سب کلقهم کرتے ههن - اسکو اکر هم نه روک سکے قو هم کہاں رہیلگے - اسلئے یہاں دیش کا سوال ہے۔ اگر دیھن تھیں وھیکا تو ھر كهان رهيلكي يه جو لوگ فرتهپرستي كى دكانين كورلم هرئم هين -متعض ایدی خود فرهی اور ایل تام و تمود کیلئے یہ دیش کیلئے بہنے گہاتک ہوتے مہی میارے کانسٹے تھوشن کے پوئی ایسفل میں کہا گیا ہے کہ :

Ours is a soverign socialist democratic and secular State.

اپ سبها (دهیکھ جی ۔ میں آپکے ماڈھم ہے اپ مجوب] اور لوگ پریم پردھان ملتری جی سے لپیل کرونٹا کہ وہ اسکے لئے کوئی الیسا تازین لائیں تاکہ یہ فرقہ پرستی اس ملک سے همیشہ همیشہ کیلئے ختم هو اور سب اپ کو هلدوستانی

سمجهون - اقسوس هوتا ه يه دیکهکو که چب هم لوگ هادوستان میں رہتے میں تو کرئی ایے کو هادر کېتا هے - کوئی مسلمان کېتا ہے - کوئی حکھ کہتا ہے - کوئی يارسي كهتا ہے - كوئى تمل ئاقو كا ديتا هے كوئى تهلكو كيتا هے - لهكن جب هم لوگ هادوستان سے باغر جاتے ههن تب هم لوگ اي كو اهندوستانی کہتے ہیں ۔ هونا تو یہ چاهئے دیہا کہ اس ملک میں هم اید کو هلدوستانی کیهن - جب ملک رہیٹا تب ھی ھم باھر جا سکھن کے - اگر ملک ھی نہمی رهيمًا يهو باهر كهسے جائيفكے - اسلكے ضرورت اس باعد کی تھے کہ اس کے لئے ایک نیشلل (سیرف بوٹے اور میں یہ کیٹا چاہٹا۔ ہوں کہ اس ديم مين هم نها شواله بنائين -اور وه شواله سهکولرازم کا هو -

میں ڈاکٹر اتبال کے لفظوں میں کیء رہا ہوں کہ یہ شوالہ کیا ہو۔ دنہا کے تھرتیوں سے اونچا ہو اپنا تھرتیہ درمان آسماں سے اسکا کلس ملا دیں ہو مہم اتو کے کائیں مندر وہ میٹی میٹی سارے پیچاریوں کو مے پریت کے پلا دیں سارے پیچاریوں کو مے پریت کے پلا دیں میں ہے دیتی کے بارمیوں کی مکتی پریت میں ہے۔

آج ساری دنیا مهں هم امن کا پهغام دیکھ هدں - اور اگر آن گهر میں امن ناء هو تو پہر یہ امن اور هاندی کا پهغام کها ہے اسلکے پہلے ایے گهر مهں امن و امان قائم رکھیں -هماریے اپوزیشن کے لوگ جو آب سدی

میں نہیں ھیں۔ پہر بھی ھم انکو کہنا چاہتے ہیں کہ کم سے کم جو مناری راشترید سمسهانین هین آن پر تو ایک رہئے - ڈویک مے آپ ھیں کریٹی سائر کریں - میں آپ کو کروں لیکن نیشنل پراہلمس کا جہاں تک تعلق ہے جیسے ایجوکیشن ہے جس کے بغیر ہم قرقی نہیں کرسکئے۔ آبادی کی سیما ہے جسکے کارن بغیر پریوار نہرجوں کے دیتھی ترقی نهور کر حکتا - اگر هماری آبادی بوهتی چائیکی تو هم کتنا بھی پید! کرلیں پېر بېې هم غريب رهيلگے - ايک استويلها جو هو سال هم اه يهان یدا کر لیتے هیں اگر اسکو بدد نہیں کها گیا تو اسکا تتهجه بہت بهمانک هوگا - هم لوگ ايوزيشن چارٿيز سے کہیں کے تو وہ ناراض ہونگے -مهدم اندرا جي آج همارے بھے ميں نہیں رھیں انہوں نے جو بھی قدم ديم كهلد إتهايا دو اسمين انهون نے یہ سوچا کہ بغیر فیسلی پائلگ کے کوئی یہی ملک ترتی نیھی قر سکتا اور هم پهر بهک اسلکے هو جانینگے کھھ سالوں کے بعد - اسلئے انہوں نے فیملی پلانڈگ پر ادھک بل دیا - جندا بارتی ۱۹۷۷ع میں شاسن مهد أدى ليكن انكم ياس كود پروگرام دينهن تها - اديون في کيم، ديا که دلی میں بدھیا کرن کی اوجه سے دو لاکھ آندمی مارے کئے - بہار میں کیه دیا پلجاب میں نتاے مارے گئے - پنجاب میں کہدیا کہ يلكال مهن اللے مارے كئے - اسطور کی فلط پالیسی انہوں نے اختیار کی اور اقوالا پهیلائی کانگریس ضرور وزارس سے تھورے دنوں کیلئے چلی

کئی لیکن لوگوں نے سبعها که اس طرم کی دھوکے کی ٹٹی کپ تک چلے کی پہر جدیا نے انکو اکہار مہیلکا اسلیم آج میں پوری ذمہ داری کے ساته کېه سکتا هين که هلدوستان کے ۷۵ کروڑ لوگوں نے جمہوریت کو قائم رکھا ہے جسکو نیتا لوگوں نے ھىيشە مقانے كى كوشص كى ليكن جلتا نے همهشه جدبوریت کو قائم رکها ہے - میں اسکے لئے جلتا کو مهارکهاد دیتا چاهتا هوں - ساتو هی ساتھ ھمارے [یرائم منسلو کے بارے میں بہت سی باتیں کہی گئی -يهان تک کهه دیا که پکلک برائم منسلو ھيو - براير ديھي سے باهر جاتے هيں- تو کوئی پاس اور انک کچھ کہتے کہلئے ہے ھی نہیں۔ میں یہ پوچھتا ہوں کہ ملک کیسے آگے جائهتا - کیا پرائم مفستر کیر میں کہسے رہینگے - پرائم منستو نے جو جو کلم کئے ہیں - سب قابل تعریف همن- يعى تهدن كوريا چيوف ماهب نے جو پہل آئے تھے نے کہا کہ دداندیا از رراق پاور اب ان کو کہا چاهئے - یہ مجھے سمجہ میں زہیں آتا ہے - کیا یہ چاہتے میں کہ انڈیا ورلق پاور ده رم - کها په بالکل ختم هو جائے ان کو هر چيز يرم لکتے ہے۔ To a jaundiced eye everything look? Yellow

یہ پرسلال کرتی سزم کس کا کر رہے ھیں - آپ نے دیک کے پردخان منٹری کا - یہ ککتے شرم کی بات ہے -سب کچھ اخباروں میں تکلیا ہے -راجیو جی ایز اے پرش کی اسٹو سب ھیں - ایز اے پرائم منسٹو سب کچھ ھیں - آب پر ئم منسٹر کی پوسٹ کو قزیئروت کرتے ھیں - اور

President's Address 336 —Discussion not concld.

my yes and and 2197 يولتا هے - يه کالے افسوس کی بات ہ کہ اپنے ملک کے پرائم مستر کا هم اس طرح سے کوہتی سائز کرتے ہیں کے نیام ک 11643 1840 هددوستان ونعجا كيا دو يلدف جواهر لال نهرو نے ارتجا کیا اندرا جی کیا اور اگر کسی تیسرے شط اونعها کها تو وه راجه جو نے دیا اس کو ماندی ہے - مہادیا کاندھ کا شانتری اور امن کا پیغام ساوی دریا میں بللدی کے ساتھ پہونچا رہے 6 P.M. هين تو ولا راجهو كاردهي هين اسنیں کوئی شک ہے ۔ اور پہر بھی یه هم کپتے هیں هم تو وفادار هیں ملک کے اور معاف 'بیجلیٹا اب"سیما ادھیکھی جی - آپ کا تائم لے رہا هیں آپ کہلتی ہندا رہے ہیں متجه كهتم هون ذرا بهي جبعههك ديدو هے كه كانگويس نے دي رهيد کو جہاں ازادی ملک کو ارتجالی پر بھی لکر کیا (سی کانگریس نے - آج هر میں قوم نے قرقی کی ہے ۔ کا،گریس کی دیں ہے J;K کے نیتاوں کی دین ھے - 1:+2 545.5 ٤ کتا عوں تائيد Liter هون 45 5,5 320 هدوستان الما مقاء Leis 10 5 233 - Kas,

PROF. (MRS.) ASIMA CHATTER* JEE (Nominated): Mr. Vice-Chairman, Sir, I rise to support the motion of thanks on the President's Address. The Address presents a comprehensive survey of the performance and achievements by the Gov-

ernment during the period 1985—87 and indicates the future policies to establish the scientific tamper, to develop the economy of the country, to provide the \pounds minimum needs to the common man and to grapple with the challenges, both external and internal, to the unity and national integration and also to fight the communal and fundamentalist forces threatening our basic values of nationalism, secularism, democracy and socialism for which cause our beloved Prime Minister Shrimati Indira Gandhi sacrificed her life.

We are aware that to execute any plan or programme a theory or a working hypothesis is to be formulated and the next task would be to translate this into practice with modification wherever necessary. We must admit that this is indeed a tremendous task to make the Plan sucessful in a vast country like India with 750 million population and with multiple problems. In the situation prevailing in the country whatever achievement that the Government has made in 1985-87 is unprecedented and commendable. It must be kept in mind that the Centre is not an isolated orgainsation. If is an aggregation of States. Hence for the growth of the economy and for the progress of the country the key. factors are the Centre-State cohesion and cooperation. If there is ^ lack of cohesion it would be difficult to execute the Plan. Hence combined efforts of all States and the Centre will help the country to achieve the target

Although much has been said about the new features introduced in the last year'* programme in the President's Address, I would like to touch upon some vital issues which the Government have been able to solve to a great extent, but much is yet to be done. There may be a repetition of what other hon. Members have stated, but this is necessary sometimes for laying emphasis and for highlighting the importance of the objectives. There has been a noteworthy step-up in the outlays on National Rural Employment Programme. In 1986-87 the total outlay of Rs. 479.75 crores was provided by the Centre as compared to Rs. 230.00 crores for 1985-86. Under the rural landless employment guarantee programme, entirely fun-

President's Address 338 —Disflussion not conctd.

ded by the Centre, an outlay of Rs. 731.10 crores was provided for 1986-87 as compared to Rs. 400.00 crores for 1984-85 and Rs. 606.33 crores for 1985-86. The grant allocated for the purpose to the States is to be utilized but this is not being done in many places. 1 have that information and the Centre should not be accused for such action and for the failure in the State. As per 20-point programme much emphasis twas given to the provision of safe drinking Water for all villages. This is a stupendous task because there are approximately 5,60,000 viliages in India. Therefore, whatever has been done under the programme.] would Bay, is highly satisfactoy.

Coming to the agriculture sector which is the bedrock of bur economy, serious, efforts are being made to increase the production and the productivity, as this is crucial fo,r removal of poverty and unemployment and also for self-sufficiency in foodgrains. The results obtained so far, I would say, are really encouraging.

(t is gratifying to note that five Technology Missions have been set up in the areas of drinking water in all villages, eradication of illiteracy through the new Education Policy, universal immunisation of children, production of oilseeds and large scale manufacture of edible oils and improved communications.

We are aware that the Government is very much worried and concerned about the import of edible oils which amounted to more than a thousand crore^ of rupees — about Rs. 1500 crroes — in 1986-87. Now serious efforts are being made to reduce this import drastically by the proper utilisation of other oils, viz. rice bran oil, oil from the seeds of sunflower, safllower and sesame besides groundnut oil, palm oil and coconut oil. Intensive research is being pursued in this area for enhancing the production and productivity of oil. Blending of these oils in right proportion will not only produce good edible oil but. also the oil.will have a good taste. For the purpose of increasing the productivity of oilseeds various new technologies and bio-technologies have been developed. These have proved successful in producing

2002 RS-12

high-yielding varieties of oilseeds through the techniques of mutation, genetic engineering and enzymatic processes. Further ;ncentive_s have been provided to eusure processing of greater quantities of minor oilseeds to prepare edible oil by suitable chemical methods. The results are highly promising,! would say, and could be utilized for large scale production of edible oil's in the near future.

Sir, a question has been frequently raised about the increase in the price of essential commodities. The consumer price index has caused much concern to the Government. Inflation and increase in the consumer price index must be controlled with the combined efforts of all the parties, as this is not the headache of the Government alone. In this context I have a suggestion to make : that the prices of all essentia! commodities should be frozen instead of raising the salary and givng interim relief.

Coming to the welfare programmes, the thrust of the policy is to improve the welfare and living conditions of economically and socially weaker sections of the community. This is clearly stated in para 33 on page 10 of the President's Address:

"In allocation of resources high : priority was accorded to anti-poverty programmes and to strengthening the core sectors of the economy. A massive increase of 65 per cent was made in the outlay for major anti-poverty programmes".

So far as progress in science and technology is concerned, which is my subject, the country has made great advancement in many areas, of which space research, electronics and nuclear research — which would help to generate much power besides many important materials such a« radio active, materials for the treatment of goitre and other products for medicinal purpose — are the most important. Considerable progress has been made in traditional medicine. Besides new catalysts and 1 many scientific goods have been developed I and these are being exported. The credit for I this goes to our scientists. However, must be admitted that the progress could

[RAJYA SABHA] President's Address 340 -Discussion not concld.

[Prof. (Mrs.) Asima Chatterjee].

have been accelerated if the Government had not compelled to divert a major, portion of the funds for defence and for fighting the divisive forces, both internal and external. However, according to a survey of overall progress of Indian economy-this I am stating from news items and press reports - the country has moved on to a higher growth plan. The growth in GNP will range between 4.5 and 5 per cent. Strong indusrial growth, resilient agricultural production despite bad weather, good infrastructural performance, record approval of capital issues, buoyancy in tax revenues - are all highly encouraging indicators. These are the indicators of good economic performance. These are the parameters which prove conclusively that the country is progressing and is marching forward towards a desired goal. Under the regime of the present Government at the Centre, I believe what we have achieved socially, politically and economically is commendable. While concluding I would like to say that the prog- • ress in any area is a cumulative process. It cannot be attained overnight. Therefore, sustained, sincere and dedicated work is necessary. I would like to add that for the betterment of the situation in the country and for effective progress, not only should religion be divorced from politics but educational institutions should also be freed from politics which have vitiated the acedemic atmosphere there. If we are really patriotic, irrespective of parties, we should get united and cooperate with the youne and dynamic Prime Minister who is trying to steer the country on the right track and is trying to build up a strong

and prosperous India which was the dream of our

beloved Prime Minister, the late Shrimati Indira Gandhi. Our Prime Minister is also trying to uphold the culture and heritage of India, echoing her eternal voice that we, Indians, belong to the global unit and India stands as a symbol of universal brotherhood.

With these words, I conclude and support the Motion. Thank you, Sir.

डा॰ रुद्र प्रताप सिंह (उत्तर प्रदेश): म्रादरणीय उपसभाध्यक्ष महोदय, म्रापका मैं हृदय से ग्राभारी हं जो ग्रापने मुझको राण्ट्रपति महोदय के ग्रभिभाषण पर चल रही चर्चा पर अपने विचार प्रकट करने का अवसर प्रदान किया है।

उपसमाध्यक्ष (श्री हेच) हन्मनतप्पा) : थोडा संक्षिप्त में जाइये।

डा॰ चंद्र प्रताप सिंह : मान्यवर, यह तो निर्णय आप लगे; यह आपके हाथ में है। माननीय सदन में प्रस्तुत मैं कृतज्ञता के प्रस्ताव का मैं समर्थन करने के लिये खड़ा हुआ हं। मान्यवर, राष्ट्रपति महोदय जी ने ग्रपने ग्रभिभाषण में कहा है जिसे मैं उद्धत करना चाहंगा। लोकतंत्र, धर्म निरपेक्षता झौर समाजवाद हमारे गणतंत्र के ग्राधार हैं । इन सिद्धांतो में भारतीय जनता के विश्वास को कभी कोई ताकत कमजोर नहीं कर सकती है। मैं उद्धरण समाप्त करता हं।

SHRI DINKARRAO GOVINDRAO PATIL (Maharashtra): Sir, not a single Opposition Member is present in the House. Please take note of it.

THE VICE-CHAIRMAN (SHRI H, HANUMANTHAPPA): They have nothing to oppose now.

डा**ं रुद्र प्रताप सिंह** इस बात का इतिहास साक्षी है कि जिस समय हमारे लोकप्रिय प्रधान मंत्री जी ने कार्यभार ग्रहण किया था उसी समय से पंजाब तथा ग्रसम की स्थिति ग्रत्यन्त चिंताजनक तथा विस्फोटक थी। इस तथ्य से पुर्ण रूप से अवगत होते हुए भी कि निर्वाचन में उनके दल को निश्चित रूप से पराजित होना पडेगा फिर भी लोकतांत्रिक मल्यों एवं प्रणाली से पूर्ण आस्था तथा विश्वाम होने के कारण उन्होंने निर्वाचन कराया, जिसका परिणाम पूर्व ग्रनमानित था। साथ ही उन प्रदेशों की जनभावना का ग्रादर करते हए समझौते भी किए। उन्होंने प्रधान मंत्री के पद का भार ग्रहण करते ही ऐतिहासिक दल-बदल विधेयक पारित कराया जिससे

341 Motion of Thanks o_n the

President's Address 342 —Discussion not concld.

लोकतन्त्र में स्वस्थ मल्यों की स्थापना हो सके। उन्होंने ग्रभी निकट भूत में जनभावना का झांदर करते हये मिजोरम तथा अरुणाचल को राज्य का स्तर प्रदान किया । उनके कार्य काल में राष्ट्रपति जी के प्रथम समिभाषण में सार्वजनिक जीवन की स्वच्छत। पर विशेष बल दिया गया था जो उनके स्वयं के उज्जवल, निष्कलंक तथा लोकतांत्रिक मल्यों से परि-पर्णं जीवन का परिचायक है। भारत की मह न अनता इस बात से परिचित है कि उन के नेतत्व वाली केन्द्र सरकार विषक्ष की भी राज्य सरक र के प्रति किसी प्रकार का भेद-भाव नहीं करती है। इतना ही नहीं यदि उनके मंत्रालय द्वारा भारत की अखंडता तथा एकता की दिशा में कोई पग उठाया जाता है तो केन्द्र सर ार ला पूर्ण समर्थन तथा सहयोग प्रदान किया जाता है। काश्मीर तथा पंजाब उसके ज्वलन्त उदाहरण है। माननीय सदन इस बात से सहमत होगा कि लोकतन्त्र में निर्वाचन समय से सम्पन्न होने चाहिएं। सरकार इस स्रोर सजग है तथा यथासमय लो सभा एवं विधान सभाओं के निर्वाचन सम्पन्न हो रहे हैं। इस प्रकार मेरा निश्चित मत है कि परम झादरणीय श्री राजीव गांधी के नेतुत्व में भारत में लोकनंत पर्ण रूप से पल्लवित एव पष्पित हो रहा है। यह तीव गति के साथ बढ सके इसके लिये यह ग्रावश्यक है कि इस बात का स्पष्ट विधान किया जाना चाहिये कि ग्राम पंचायत क्षेत्र समिति, जिला परि-षद स्थानीय निकाय ग्रादि कोई भी निर्वाचन या उप निर्वाचन अवश्य ही यथा-समय करा दिए जाने चाहिएं। कभी-कभी राज्य सरकार पराजित होने के भय के कारण यह निर्वाचन नहीं सम्पन्न करती है और जिसके परिणामस्वरूप लोकतांत्रिक व्यवस्था समाप्त हो जाती है। हमारे संघा-त्मक व्यवस्था के पांच स्तरों पर यथासमय निश्चित रूप से निवचिन सम्पन्न किये जाने चाहिएं ।

श्रीमन्, मुझको इस बात की प्रसन्नता है कि सरकार तिवचिन प्रणाली के व्यापक सुधार पर विचार कर रही है जिस पर विपक्षी दलों के साथ भी विचार-विमर्श होगा। वर्तमान निर्वाचन प्रणाली में जो भी दोष है जो सम-स्थाएं हैं जिनमें सुधार अपेक्षित है वह अत्यंत महत्वपर्ण है जिन पर समय-समय पर चर्चा

होती चाई है। मान्यवर. 510 즀 आपकी अनमति से माननीय सदन का ध्यान एक आधारभूत प्रश्न की ओर आकर्षित करना चाहता हं। भारत एक विभिन्न जातियों, धर्मावलम्बियों तथा भाषा-भा-षियों का देश है। माननीय सदन इस बात से सहमत होगा कि दुर्भाग्यवश यह कट् सत्य है कि यह निर्वाचन ग्राम पंचायत, स्था-नीय निकाय, जिला परिषद, विधान सभा, लोक सभा चाहे जिस स्तर पर हो जातिवाद, सांप्रदायव द तथा भाषाबाद तीव्र गति के साथ बंट रहा िसके परिणाम-स्वरूप समस्त राजनीतिक दल विव श हैं कि अपने प्रत्याशियों के चयन में उस क्षेत्र विशेष में अभ्यर्थी की जतीय स्थिति तथा प्रभाव को ध्यान में रखें । समस्त राजनीतिक दल चाहते हए भी एक चरित्रवान कार्यकर्ता को प्रत्याशी नही बना पाते हैं यदि उस कार्यकर्ता की जाति या धर्म के लोगों की संख्या उस क्षेत्र विशेष में निर्णायक न हो। इस प्रकार जाति ग्रथवा संप्रदाय विशेष के प्रभाव से निर्वाचित प्रत्याशी जातिवाद एवं संप्रदाय-वाद करेगा ही और यदि जन प्रतिनिधि ही जातिवादी एवं सांप्रदायवादी हुरे गए तो राष्टीय भावात्मक एकता एवं अखं-डता कैसे रह सकेगी। लोकतंत्र के समक्ष यही सब से बडा प्रश्न तथा सब से बडी चनौती है परन्तु यदि उसका उत्तर नहीं निकाला गया, समस्या का समाधान समय रहते न किया गया तो परिणाम की कल्पना माननीय सदन स्वयं कर सकता है। श्रीमन, ग्रव मैं इस माननीय सदन के विद्वान सदस्यों के समक्ष इस महान संकट के निवारण के संबंध में कुछ निवेदन करना चाहंगा। उचित यह होगा कि निर्वाचन में व्यक्तियों को ग्राभ्यर्थी न बनाया जाय, केवल दलों के पक्ष में मतदान हो ग्रौर जिस दल के पक्ष में सर्वाधिक मत पडें. उस दल विशोध के अध्यक्ष को इस बात का अधिकार हो कि उस क्षेत्र के लिए अपना विधायक या सांसद, जैसी भी स्थिति हो, प्रत्याशी मनोनीत कर दे। इस प्रकार मतदाता को जाति या संप्रदाय के पक्ष या विपक्ष मतदान करने की प्रेरणा नहीं प्राप्त होगी इतनाहीं नहीं जो दल जिस क्षेत्र में विजयी होगा, वह उस क्षेत्र के अपने सर्व-श्रेष्ठ कार्यकर्त्ता को विद्यायक या सांसद

President's Address 344 —Discussion not concld.

[डा॰ रुद्र प्रताप सिंह]

मनोनीत कर सकेगा। इस प्रकार का जन-प्रतिनिधि निष्चित रूप से जाति एवं संप्र-दाय के ऊपरं उठकर अधिकं धोग्यतां एवं कुशलता पुर्वक जनता का प्रतिनिधित्व कर सकेगा । इस व्यवस्था के परिणामस्वरूप दलों के ग्रध्यक्षों का अधिक शक्तिशाली हो जाना स्वाभाविक हैं ग्रौर जो सर्वथा उचित है। जिन दलों में इस प्रकार का नेतृत्व नहीं है, उनके समक्ष कठिनाई ग्रांसकती है। परन्तु जहां तक मेरे दल का प्रश्न है, संपूर्ण भारत का एक-एक कार्य-कर्ता ग्रपने ग्रध्यक्ष परम ग्रादरणीय श्री राजीव गांधी के 'नेतत्व में पूर्ण ग्रास्था एवं विश्वास रखता है। मझको ग्राशा है कि जिस समय निर्वाचन प्रणाली में सधार के प्रश्न पर विचार होगा, मेरी भावना पर भी ध्यान दिया जायगा । राष्ट्रीय अखण्डता, एकडा, प्रमुखरता तथा लीकतन के हित में जातिगाद, संत्रदायवाद, भाषावाद एवम क्षेतवाद का उत्मुलन आवण्यक है, जो राध्दीय जीवनके प्रत्येक क्षेत्र से किया जाना आवश्यक ही नहीं अनिवार्य है। मेरा विश्वास है कि इस ग्रत्यंत गंभीर राष्ट्रीय संमस्या का समाधान राष्ट्र के समस्त राजनीतिक दल ਹਨ ਗੀਜ਼ ਨਾ ਸ਼ਾਂ ਸੇ ।

DR. H. P. SHARMA (Rajasthan): Mr. Vice-Chairman, Sir, I rise to support the Motion "of Thanks moved by my col-liague, Mr. Bhuvnesh Chaturvedi, for the Address that the President of India was pleased to deliver to Parliament.

Sir. the Address seeks to lay down the challenges and the responses that the . nation was called upon to make during a very difficult year. By a difficult year T do not mean revages of flood and prolonged drought only but that'we had to face a challenge of a very very different kind of problem, a kind of challenge that we. had not been called upon to face dur ing 40 years of the free existence or our country. Jt is not that there were no challenges that were posed to us in these 40 years. But this kind of challenge is entirely different, and it questioned our very existence and the values which have been laid down in. the Constitution.

Sir, we have not forgotten that during th» last 40 years we had to go through four unwanted .wars with Pakistan. The bittei taste of humiliation at the hands of our northern neighbour still rankles in . our heart. But at the time' of that challenge the nation was one. The heart and • the soul and the body of the nation siJod as one. But today the challenge is to this very heart and soul of the nation, tram any government, this government or any other government worth the name, I do not think the response can be any different from facing this challenge with resolution. . At- the time when our forefathers decided to declare this state a secular state, that decision was not taken in haste. If you go through the debates, there weie no exercises of polemics or just rhetoric.-If was done after a lot of ...

THE VICE:CHAIRMAN (SHRI H. HANUMANTHAPPA): Dr. Sharma, you can continue tomorrow.

The House stands adjourned till 11 O' Clock tomorrow.

The House then adjourned at twentyone minutes past six of the clock till eleven of the clock on' Wednesday, the 4th March, 1987.

MGIPMRND-RS-I 2002 RS-22-6-81